

Informator dotyczący pracy w warunkach szczególnych i o szczególnym charakterze

Enea Operator to pracodawca, który zatrudnia między innymi pracowników świadczących pracę w warunkach szczególnych i o szczególnym charakterze. Zasady określania i wykaz stanowisk pracy w Enei, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach zostały określone i dostępne są w załączniku nr 7 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy.

W celu przybliżenia informacji w zakresie ww. prac poniżej przedstawiamy „Informator dotyczący pracy w warunkach szczególnych i o szczególnym charakterze”.

Informator w sposób zwięzły i rzeczowy udziela informacji na następujące pytania:

- ✓ Jaka jest podstawa prawna uznawania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze?
- ✓ Kto ma prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze z **ustawy o emeryturach i rentach z FUS**?
- ✓ Kto ma prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze z **ustawy o emeryturach pomostowych**?
- ✓ Jakie są kryteria uprawniające do emerytury wcześniejszej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i emerytury pomostowej?
- ✓ Co to jest **rekompensata** z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze?
- ✓ Co to jest **FEP** i za kogo pracodawca ma obowiązek opłacać składki na FEP?

INFORMATOR DOTYCZĄCY PRACY W WARUNKACH SZCZEGÓLNYCH I O SZCZEGÓLNYM CHARAKTERZE

Jaka jest podstawa prawna uznawania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze?

Do dnia 31.12.2008 roku

- ✓ Zarządzenie nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12.08.1983 r. z późniejszymi zmianami w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach,
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnianych w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze,
- ✓ Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS).

Od dnia 1.01.2009 r.

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych wprowadziła zmiany co do możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem ustawowego „wieku emerytalnego” w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

- ✓ **Wykaz prac o szczególnym charakterze określa Załącznik nr 2 do ustawy.** Jest to katalog 24 rodzajów prac, z których dwa dotyczą prac uznawanych za pracę o szczególnym charakterze w Enea Operator Sp. z o.o.

Są to:

- ✓ **pozycja nr 14 wykazu:** Prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi, mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego.
- ✓ **pozycja nr 17 wykazu:** Prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem.

Kto ma prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze z ustawy o emeryturach i rentach z FUS?

Dla osób urodzonych po dniu 31.12.1948 r., którzy **zgodnie z Art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych** spełniają następujące warunki:

- ✓ do 31.12.1998 r. osiągnęli okres co najmniej **15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,**
- ✓ do 31.12.1998 r. mieli okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej **25 lat dla mężczyzn i co najmniej 20 lat dla kobiet,**
- ✓ oraz **nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego (OFE)** albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu Państwa,

przysługuje emerytura wcześniejsza z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po osiągnięciu wieku co najmniej 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn.

Kto ma prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze z ustawy o emeryturach pomostowych?

Na podstawie Art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- ✓ urodził się po dniu 31.12.1948 r.,
- ✓ ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
- ✓ osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
- ✓ ma okres składkowy i nieskładkowy, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- ✓ przed 1.01.1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze,

- ✓ po 31.12.2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,
- ✓ **nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.**

Jakie są kryteria uprawniające do emerytury wcześniejszej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i emerytury pomostowej?

- ✓ zatrudnienie **tylko w ramach stosunku pracy**, wykonywanie pracy w ramach umowy zlecenia lub umowy o dzieło nie daje uprawnienia,
- ✓ zatrudnienie **tylko w pełnym wymiarze czasu pracy**,
- ✓ **nie uwzględnia się** okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14.11.1991r. wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby (zwolnienia lekarskie, świadczenia rehabilitacyjne) i macierzyństwa, także urlopów bezpłatnych i wychowawczych,
- ✓ ustalone prawo do emerytury z ustawy z FUS zawiesza się w przypadku kontynuowania zatrudnienia, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy u tego samego pracodawcy, na rzecz którego emeryt wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury,
- ✓ ustalone prawo do emerytury pomostowej zawiesza się, jeśli podejmie się pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, która jest wymieniona w nowych wykazach prac, na podstawie umowy o pracę. Nie ma znaczenia wysokość uzyskiwanego przychodu,
- ✓ jeśli pracownik ubiega się o emeryturę pomostową i **pobiera zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne**, prawo do emerytury pomostowej przysługiwać będzie dopiero od dnia, w którym zaprzestanie pobierać zasiłek lub świadczenie rehabilitacyjne,
- ✓ wniosek o emeryturę rozpatruje organ rentowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej lub jednostka organizacyjna ZUS wyznaczona przez Prezesa ZUS. Postępowanie w sprawie emerytury pomostowej wszczyna się na wniosek pracownika zgłoszony bezpośrednio lub za pośrednictwem pracodawcy. Po analizie wniosku i załączonej dokumentacji oraz ewentualnym przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, organ rentowy wydaje decyzję w terminie **30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.**

Co to jest rekompensata z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze?

Rekompensata przysługuje osobie urodzonej **po 31 grudnia 1948 r., która przed 1 stycznia 2009 r. wykonywała przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ale nie nabyła z tego tytułu prawa do wcześniejszej emerytury.**

Rekompensata nie stwarza możliwości zakończenia wcześniej aktywności zawodowej przez osoby które pracowały w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, lecz powoduje **zwiększenie podstawy wymiaru emerytury, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.**

Ustalenie rekompensaty następuje **tylko na wniosek ubezpieczonego** o emeryturę z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. ZUS z urzędu nie wylicza rekompensaty. Osoba ubiegająca się o rekompensatę powinna do wniosku o emeryturę z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego dołączyć **świadczenie pracy lub zaświadczenie potwierdzające wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.**

Rekompensata przyznana jest w formie **dodatku do kapitału początkowego, przez co powiększa podstawę obliczenia emerytury**. Łącznie z kapitałem początkowym podlega waloryzacji. Wysokość rekompensaty obliczana jest według wzoru zgodnie z ustawą o emeryturach pomostowych. Jej wysokość zależy m.in. od:

- ✓ udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych osiągniętych przed 1.01.2009 r.,
- ✓ długości okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed 1.01.2009 r.,
- ✓ wieku osoby ubiegającej się o rekompensatę osiągniętego w dniu 31.12.2008 r.

Rekompensata może być uwzględniona również przy ustalaniu wysokości renty rodzinnej po zmarłym, spełniającym warunki do emerytury wraz z rekompensatą po złożeniu odrębnego wniosku w tym zakresie.

Co to jest FEP i za kogo pracodawca ma obowiązek opłacać składki na FEP?

Zgodnie z art. 29 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych tworzy się **Fundusz Emerytur Pomostowych, zwany FEP**, który jest państwowym funduszem celowym powołanym w celu finansowania emerytur pomostowych.

Jednym z rodzajów przychodów FEP są składki, które opłaca płatnik składek.

Od 1.01.2010 r. pracodawcy są zobligowani do opłacania składki na FEP za pracowników, którzy:

- ✓ **urodzili się po dniu 31.12.1948 r.,**
- ✓ **wykonyują prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych.**

Dotyczy to wszystkich pracowników spełniających powyższe warunki, również tych pracujących w niepełnym wymiarze etatu, jak również tych, którzy przy niespełnieniu innych warunków uzyskania prawa do emerytury pomostowej nigdy nie skorzystają z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę. Obowiązek ten dotyczy także pracowników, którzy już posiadają ustalone prawo do emerytury.

Zgodnie z powyższym opłacanie przez pracodawcę składki na FEP nie jest równoznaczne z uzyskaniem przez pracownika uprawnienia do emerytury pomostowej.

Pytania dotyczące pracy w warunkach szczególnych i o szczególnym charakterze prosimy kierować na : sdhr.enea.pl lub telefonicznie [+ 48 61 884 58 88](tel:+48618845888)

Departament Rozwoju Zasobów Ludzkich